

Katarina Horvatović

Selektor, umjetnički voditelj, učitelj dječjeg folklora, koreograf HDFKIV

Junija Palmotića 18, Velika Gorica

Stručni osvrt na odjevnu komponentu svečanog koncerta „Oj, mladosti, najmilije doba" povodom 70. obljetnice FA SKUD-a „Ivan Goran Kovačić“ održanog 10. 06. 2018. u HNK Zagreb, s početkom u 19:30 sati

Koncert je održan u dupkom popunjenoj dvorani HNK Zagreb, ovim putem zahvaljujem Upravi ansambla na izvrsnom mjestu s kojeg sam adekvatno mogla pratiti rješenja vezana za odjevnu komponentu. Ujedno koristim priliku čestitati im, kao i svim članovima 70. obljetnicu djelovanja društva.

Ansambl nam se prvo predstavio koreografijom „**Tko j' za kolo, nek ide u kolo**“ - pjesme i plesove sjeverne Moslavine predstavio nam je impozantan broj plesačica, njih čak šesnaest, koje su prikazale dva tipa ruha i ogavlja. Oba tipa su bila pravilno i uredno prikazana. Nakit je bio uniformiran. Ruho je adekvatno pripremljeno i uredno nošeno iako su bile vidljive razlike u duljinama donjih rubova kod djevojaka. Momci, njih osam, su bili uredni u dobro pripremljenom ruhu.

Praizvedba „**Kršonske konte i baloni**“ pokazala nam je tip istarskog ruha rjeđe zastupljen na sceni. Ruho je bilo izvrsno nošeno, usklađenih duljina a upotpunjeno je odličnim frizurama. Raznolik nakit bio je dobro raspoređen, no tijekom intenzivnog plesa kod pojedinih plesačica, završio je na leđima. Svirači su bili uredni i usklađeni, kao i momci. Jedan je plesač imao prekratak prsluk pa mu je na leđima virila košulja a pojedincima su hlače bile preuske ili prekratke. Preraspodjelom dijelova ruha mogla bi se postići bolja scenska slika.

Već dobro znana koreografija zelinskih plesova naziva „**Po zelinskom kraju**“ donesena je u skladnom zelinskom ruhu. Djevojke su bile pravilno i uredno počešljane, nosile su prsluke prikladnog kroja koji su koloritno bili dobro osmišljeni te raspoređeni unutar skupine. Što se tiče usklađivanja donjih rubova ruha, postojale su manje oscilacije. Poneki su koralji zbog toga što nisu bili dobro učvršćeni završili na leđima tijekom izvedbe. Kod plesača je primjetan smanjen broj torbi, pa tako sada samo četiri momaka plešu s torbama, što zasigurno izgleda vjerodostojnije nego prethodna varijanta. Uz to momci su bili korektni i uredni, s manjim oscilacijama u duljinama košulja a posebno su se isticale ulaštene čizme.

Ljevakovićevo „**Vrličko kolo**“ izvedeno je u originalnom vrličkom ruhu. Djevojke su prikazale različite tipove ogavlja koja su bila usklađena s tipom ruha koje su nosile, što je vrlo pohvalno i rijetko viđeno. Nakit je bio raznolik i dobro raspoređen te usklađen s ruhom, duljine su bile relativno dobro usklađene a oscilacije su izražene u vidu dvije malo kraće haljine. Momci su bili korektni i uredni. Ruho je ostalo konzistentno do kraja izvedbe.

„**Zagorski mužikaši**“ naziv je tamburaškog intermezza koji je izveo izvrsno raspoložen te brojtan tamburaški orkestar. Petnaest svirača i tri sviračice bili su odjeveni u turopoljsko ruho. Vidjeli smo više varijanti muškog ruha, no svi su bili ujedinjeni u detaljima poput podgutnica ili pojaseva tipičnih za to područje. Sviračice su bile uredno počešljane i odjevene s manjim razlikama u donjim rubovima. Vrlo dojmjljiva izvedba u svakom pogledu.

Dio svadbenog običaja Lukinić brda „**Zorica se danom zabeljava**“ vrlo je dinamična i impresivna točka koja je i ovaj puta prikazana u raznim varijantama ruha i oglavlja. Posebno me se dojmila uporaba originalnih čarapa, no neke od njih su nažalost skliznule dolje tijekom izvedbe. Oglavlja djevojaka su bila raznolika i u većini slučajeva dobro izvedena, dok su duljine donjih rubova ruha imale oscilacija, najčešće se mogle vidjeti neusklađene duljine sukanja i pregača. Momci su bili korektni i uredni, usklađenih duljina košulja, zastavnici su nosili prsluke zagrebačkog prigorja koje bi trebalo zamijeniti nekim od tipova pokupskih prsluka.

Svadbeni običaj Hrvata iz mađarske Podravine „**Ej, otvarajte kapiju i vrata**“ predstavio nam je veći dio ansambla. Djevojke su nosile dobro složena oglavlja i bile su adekvatno okićene. Duljine donjih dijelova ruha nisu bile usklađene, ni kod pojedinih plesačica a ni među njima međusobno, a pojedini primjerci ruha kod djevojaka zaista su bili prekratki. Momci su bili dosljedni i uredni, u svrhu bolje scenske slike preporučila bi da svi momci nose crne opasače.

Premijera „**Krčkog tanca**“ Zvonimira Ljevakovića, odabirom ruha je popratila već dobro nam znanu izvedbu ansambla „Lado“. Djevojke su bile uredno počešljane, oglavlja su im bila pravilno odabrana i realizirana, ruho je bilo dobro pripremljeno i pravilno nošeno. Kod momaka se moglo zapaziti da im je dodijeljeno ruho bilo preveliko. Osim što je djelovalo nezgrapno, time umanjena i estetičnost plesa.

Uz dvije premijere, večerašnja druga praizvedba bila je pod nazivom „**Kordunaške uspomene**“ . Ruho je bilo dobro pripremljeno i uredno nošeno. Oglavlja su bila uredna, nakit adekvatan a duljine donjih dijelova ruha većinom ujednačene bez većih oscilacija. Za bolji scenski dojam sugerirala bi usklađivanje duljina pregača te učvršćivanje nakita, kako ne bi završavao na leđima tijekom izvedbe. Momci su bili većinom uredni, jedan je imao preduge hlače. Sviračima također uredni, nosili su „čemere“ koje su mogli biti manje zategnuti.

„**Oj, de, oj, devojko**“ – praizvedba glazbenih motiva Krapja i Sunjske Grede te **premijera posavskih plesova „Drmeš“** Zvonimira Ljevakovića izvedena je u više varijanti posavskog ruha i tipova oglavlja. Prikazano ruho bilo je dobro raspoređeno i pravilno nošeno no neki detalji nisu bili vjerodostojni. Djevojke su bile uredno počešljane i bogato okićene, raspoređene koreografski u tri skupine po četiri djevojke sukladno lokalitetima ruha koje su nosile. Duljine donjih rubova ruha nisu im bile usklađene unutar dva područja. Momci su bili odjeveni u tip ruha sukladan područjima koje su nosile djevojke u kojem su izgledali skladno i uredno.

Poskočica iz Neuma „**Divojku za ruku, rumenu jabuku**“ bila je najupečatljivija izvedba večeri. Ruho je bilo vjerodostojno, dobro pripremljeno i pravilno nošeno. Oglavlja djevojaka su bila pravilno i uredno složena a nakit primjeren. Momci su bili uredni, prava je šteta što su dvojci plesača otklizale čarape a ljeričaru na samom kraju ispao pojas.

„**Mužikom čez Orehovec**“ – naziv je praizvedbe glazbene građe Sv. Petra Orehovca Križevačkog prigorja. Orkestar je bio u istoj odjevnoj varijanti kao i u prvom dijelu. Pridružilo im se jedanaest uredno počešljanih djevojaka, koje su bile pravilno okićene, odjevene u isti tip križevačkog ruha s manjim razlikama u duljinama donjih dijelova.

„**Prigorski plesovi**“ izvedeni su u dobro pripremljenom ali vjerojatno zbog dekoncentracije slabije realiziranom prigorskom ruhu. Iako je većina djevojaka bila usklađena u tipovima oglavlja, jedna je zavezala maramu drugačije od ostalih, a neke djevojke nisu pravilno centrirale maramu. Ruho se sastojalo od svih potrebnih komponenata a duljine donjih dijelova ruha su većinom bile usklađene.

Djevojke koje stoje s desne strane nisu uskladile duljine ruha, a jedna od njih dvije imala je krivo složeno oglavlje. Jednoj je djevojci oglavlje skliznulo s glave ali nije palo na pod. Momci su bili uredni, sa svim potrebnim detaljima te ujednačenih duljina košulja.

„Goranovci“ su se adekvatno i pomno pripremili za proslavu 70. obljetnice. Od uvodne riječi i prezentacije o prvih sedamdeset godina rada ansambla, sve je odisalo svečarskim duhom. Usudila bi se primijetiti da je programski gledano ovo bio najzanimljiviji, ali i najzahtjevniji program u zadnjih pet godina. Samim time mogu zaključiti da je zasigurno bilo potrebno puno vremena i promišljanja kako pripremiti ruho za sve praižvedbene i premijerne koreografije, kojih je bilo čak četiri. Vidi se da se vodi računa odijevanju i primjeni ruha na sceni te o usklađivanju donjih rubova, no još uvijek ima dosta prostora za poboljšanje. Pogotovo kod ruha alpske i panonske zone a posebno kako se program približava kraju. Kod djevojaka bi pohvalila besprijeorne frizure te primjeren nakit koji je gotovo uvijek usklađen s tipom ruha. Još uvijek treba raditi na podizanju svijesti kod pojedinaca, kako bi i krajnji rezultat bio jednako uspješan kao i sav uloženi trud u promišljanje vezano za odabir i nabavu ruha. Momci su stasali tako da su, kao i u ostalim ansamblima, upravo oni postali okosnica urednosti, osim par slučajeva gdje su se potkrale neke zapravo „početničke greške“. Ukupno gledajući primjetan je trud u smjeru poboljšanja u scenskom odijevanju, koji će zasigurno dovesti do odličnih odjevnik realizacija u budućnosti.

Katarina Horvatić, magistra etnologije i kulturne antropologije te pedagogije